

területén: „... Nagy mértékben az NGO-k munkájának köszönhető, hogy a gyermekbántalmazás témája ma nemzetközi napirendre került. Folytatnunk kell a harcot annak érdekében, hogy konkrét változásokat érjünk el ezen a területen...Az elkötelezettség és elmélkedés eme napján ...megkérek mindenkit, hogy továbbra is lássanak el engem a szükséges információkkal, hogy eleget tehessek mandátumomnak, és segíthessek a gyermekeken.”

„...Az UNICEF támogat minden olyan kezdeményezést, amely a közvéleményt és a civil szférát szociálisan érzékenyebbé teszi, továbbá támogatja a megelőzési programokat és a túlélők családjaikba, iskolákba és a társadalomba való visszakerülését...Az UNICEF ez úton is újra szeretné megköszönni a WWFS elkötelezettségét a gyermekbántalmazás megelőzésében és a gyermekjogok érvényesítésében...”

■ GYAKRAN FELMERŰŐ KÉRDÉSEK

Miért van szükség a Gyermekbántalmazás Megelőzésének Világnapjára?

Minden évben több mint egy millió gyermek válik a szex-

ipar áldozatává. Szinte naponta hallunk új gyermekbántalmazásról, sőt, még nagy tisztelettel övezett nemzetközi szervezetek tagjai is bele-belekeveredtek már gyermekek szexuális bántalmazásába. Világos, hogy e probléma hatékony és intelligens megközelítése növekvő megelőzési eszközöket, védelemben való jártasságot, a köztudatba való beépülést, illetve a bántalmazások bejelentésének ösztönzését foglalja magába.

Min változtat a Világnap?

2001-ben 150 NGO vált tagjává a nemzetközi koalíciónak, annak érdekében, hogy e Világnapot a köztudatba való beépülés és a megelőzést szolgáló oktatás szolgálatába állítsa. Több mint 100 szervezet küldött jelentést a november 19-én megtartott helyi és nemzeti rendezvényekről. Ezek a szervezetek tagjai annak a kialakulóban lévő mozgalomnak, melynek célja a megelőzési kultúra kialakítása. A Costa Rica-i Köztársaság volt az első ország, amely november 19-ét Nemzeti Nappá avatta.

Szotyori Nagy Viktória

„Párbeszéd idősök és fiatalok között”

■ Generációk kapcsolata

Szerzőnk a „NIGEL” (=Netzwerk für Intergenerationelles Lernen in Europa) nevű érdekes európai projekt konferenciáján járt Manchesterben, melynek szervezője a berlini „Párbeszéd generációk között” nevű programiroda volt. A Nigel lehetővé teszi, hogy két év alatt negyedévente különböző helyeken találkozzanak a projektben résztvevő szervezetek, intézmények képviselői, hogy ötleteket, ismereteket cseréljenek, és kölcsönösen tanuljanak egymástól. A résztvevők olyan projekteket futtatnak, amelyek az idősök és fiatalok közötti kapcsolatok elmélyítésére töreksznek.

■ HÁTTÉR

A mai emberek többnyire idősebb kort élnek meg, mint korábbi történelmi időkben. A gyerekek nemcsak szüleiket és nagyszüleiket ismerik meg, hanem gyakran dédszüleiket is. Olyan világban nőnek fel, amelyben az idős emberek vannak többségben. Nemcsak társadalmunk, de Európa lakossága is idősödik. Talán nem véletlen a dalban a Vén Európa emlegetése. A fejlettebb országokban, ahová Európa legtöbb állama is tartozik, alacsony a születések száma az összlakosságon belül a fiatalok aránya, míg magas az időséké. Ázsiában a 15 év alattiak aránya 33 %, a 65 év felettieké 5 %, összehasonlítva az adatokat Európával, a 15 év alattiak aránya 17 %, míg az időséké 15 %.

¹Socrates Grundtvig Learning Partnerships

²A NIGEL projektben Németország, Anglia, Svájc, Ausztria, Spanyolország és Magyarország egy-egy szervezete vesz részt. Forrás: www.generationendialog.de, www.gernikagogoraturz.org, <http://www.intergeneration.ch>

³Kína adatai nélkül. Forrás: 2004. World Population Highlights; 2004 World Population Data Sheet

⁴www.nepszamlalas.hu/hun/kotetek/18/tables/load_14.html

Hazánk adatait vizsgálva 100 gyermekkorú lakosra 1870-ben 14 idős korú jutott, ugyanez az adat 1949-ben 47, míg 2001-ben 123⁴.

A generációk közötti kapcsolatot vizsgálva, kultúránként és a történelem különböző időszakában más-más példákat, mintákat találunk. Voltak társadalmak, ahol az idősöket meggyilkolták, míg más társadalmak, ahol különleges tiszteletet kaptak. Általában a jólsituált, családokban nagyobb megbecsülésnek örvendtek, míg a szegényebb rétegekben inkább negatív képet mutatnak a források. A mai európai társadalmakban mereven elkülönült intézményrendszerek a jellemzők (öregok otthona, gyermekotthonok, nyugdíjas klubok).

A társadalom elidősödése számos változást, illetve kérdést vet fel, amelyek mind a társadalomnak, mind az egyéneknek különös kihívásokat jelentenek. Társadalmi kérdés lehet például, hogy a mai biztosítási rendszer hogyan fogja ellátni ezt az idősödő társadalmat.

Központi kérdésként merül fel az, hogyan fognak a jövőben a fiatalok és az idősök együtt élni, hogyan lehet tartós és tartalmas kapcsolatot kialakítani közöttük.

A fiatalok és az idősök kölcsönösen segíthetik egymást „emberségükben”. Világszerte sok kezdeményezés bizonyítja, hogy az idősök termékeny talajra találnak a fiatalokban bölcsességük és tapasztalataik átadására. A fiatalok pedig az idősök révén felfedezhetik saját gyökereik gazdagságát: általuk tanulják meg az életüket felelősségteljesen megtervezni, és általuk sajátítják el azt a képességet, hogy azt értékeljék, ami valóban értékes és el nem múlik. Ez lehetőség, jó lenne, ha jobban élnének, élhetnének ezzel a „kincstárral”. Ehhez közösségi helyeket kell biztosítani, programokat kell szervezni, valamint a kapcsolatépítésre alkalmas készségeket, a kölcsönös tiszteletet, megértést, empátiát fejleszteni.

Az idősök és a fiatalok közötti kapcsolat elmélyítésére számos projektkezdeményezés indult meg a világon.

Az Európai Civil Társadalom Állandó Fóruma³ programot hirdetett a részvételi demokrácia és a társadalmi párbeszéd fejlesztése érdekében. Ezen belül is hangsúlyozza a generációk közötti szolidaritást.

Az interneten meglepően sok, és sokféle programot, projektet, oktatási, képzési anyagot találunk, amelyek mind a generációk közötti kapcsolat javítását szolgálják.

³Permanent Forum of Civil Society: Convention III: „A New Stage” European Contract for a Well-Being Society: „Together we are doing Better”: 2007-2013.
⁴www.seniornpartnerschool.de

■ TAPASZTALATOK

A konferencia első napját a projektértékelés néhány trükkjének elsajátításával kezdtük. Délután a résztvevő országok képviselői saját projektjeiket mutatták be. Ezek közül szeretnék most néhányat közkinccsá tenni.

NÉMETORSZÁGBAN egy érdekes projekt a „Seniorenpartner in School”⁴ valósult meg Cristiane Richter vezetésével. Idős embereket, nyugdíjba vonult tanárokat, szociális munkásokat, orvosokat, pszichológusokat képeznek ki mediátorokká, akik azután iskolákban látnak el önkéntes segítő feladatokat. Külön helyiségben, meghatározott időpontokban és gyakorisággal segítik az iskolai élet mindennapjainak konfliktusait kezelni. Partnerei a pedagógusoknak, a szülőknek; a konfliktusokkal küszködő gyermekekkel foglalkoznak, beszélgetnek. Ezzel tehermentesítik a tanárokat, átadják tudásukat, segítik a békés, erőszakmentes konfliktuskezelés kialakulását, megerősítését. Az idős emberek azzal, hogy értelmes napi elfoglaltságuk van és fiatalok között maradnak, szellemi és fizikai frissességüket is jó eséllyel megtartják. A diákok pedig „helyben” találnak „szövet-ségest”, akivel megoszthatják problémájukat, akitől tanácsot kérhetnek, és akiknek van ideje meghallgatni őket. A mai családokban otthon sajnos gyakran nincs elég idő a beszélgetésekre. A SIS programot Németországban ma 12 iskolában fogadták be, és több mint 60 idős ember dolgozik mediátorként.

AUSZTRIÁBAN Dr. Susanne Jalka a Konfliktuskultúra⁷ irodavezetője olyan projektötletét valósította meg nagy sikerrel, amelyben a modern művészetek világába kalauzoltak fiatal diákok, idős (85 év feletti) embereket. Közös múzeumlátogatás alkalmával mutatták be a művészeti tanulmányokat folytató diákok a mai modern festményeket vendégeiknek. A modern művészeti alkotások gyakran távol állnak az idősebb generációtól, kevésbé értik azok formavilágát és szimbólumrendszerét. A művészeti alkotásokról közösen gondolkodva, beszélgetve, kommunikációs híd, kapocs jön létre a két nemzedék tagjai között, ez segíti a kölcsönös megértés és tisztelet kialakulását, megerősödését. A program olyan sikeres volt, hogy a múzeum az ötletet a programfüzetébe is felvette.

FRANCIAORSZÁG a „Young Enterprise Company Programme”⁸ mal mutatkozott be. Először 1998-ban valósult meg ez a modell egy gimnáziumban. Célja, hogy a tanulók ismereteket szerezzenek az üzleti, vállalkozói világról, valamint, hogy a vállalkozói világ és iskola közeledjen egymás felé, együtt dolgozhassanak. A projekt lényege, hogy egy iskolai osztály (14-20 éves diákokkal) alapít egy „igazi” vállalatot egyetlen tanévre. Vállalkozásuk lehet egy termék előállítása, (például poló, ajándéktárgy, stb.) vagy egy szolgáltatás (például Párizs-London utazás szervezése). Hitelt szereznek, piacot teremtenek, szervezik a marketinget, munkát végeznek, vezetik a céget. Az osztály egy évig tehát gyakorlaton van. Mindehhez a jogi, szervezeti keretet az egyesület biztosítja. Munkájukat a tanárokon kívül önkéntes üzletemberek segítik tanácsadóként, melyek közül néhányan aktívan dolgoznak saját üzletükben, vállalkozásukban, míg mások nyugdíjasok. Mestereként, szakértőként támogatják a fiatalok vállalkozását. Ma több mint 60 iskola vesz részt a projektben, szakirányú középiskolákban a tantervbe is beiktatták, míg gimnáziumokban választható tantárgyként lehet az üzleti életéről ilyen módon tanulni.

A SVÁJCI „Pro Senectute” alapítvány projektje a gyermekirodalomra és az olvasásra épül. Lényege, hogy két csapat, melyek közül az egyik 10-13 éves gyerekekből áll, míg a másik nyugdíjasokból, elolvas 8 könyvet (általában pszichológusok és könyvtárosok választják ki), amelyek közül megszavazzák a legjobban tetsző könyvet. Díjat adnak ki egy író és egy illusztrátor részére, amelyet a gyerekek és az idősek zsűrije ítél oda. A projekt végén a résztvevők oklevelet kapnak részvételükről, és belépőjegyet a Genovai könyvvásárba, ahol lehetőségük nyílik kérdéseket feltenni a szerzőknek és könyvillusztrátoroknak. Ebben az évben a projektben megközelítőleg 70 könyvtár, 50 általános iskola, 30 idősek otthona vesz részt. A projekt megvalósulásának módja változó. Tanárok, illetve könyvtárosok szabadidejükben rendszeresen ellátogatnak az idősek otthonába, ahol a fiatalok és az idősek együtt olvassák és vitatják meg a könyveket, máshol az iskolai tanmeneten belül zajlik a program.

MAGYARORSZÁGON a „Generációk közötti párbeszéd” című programot az EJBO Alapítvány koordinálja. Két iskola ad otthont a projektnek, amely az iskola nyitottságát is szolgálja. Segítségével bevonja a szülőket, nagyszülőket az iskolai életbe. A hejőkeresztúri és a kismarosi általános iskolákban, osztályfőnöki órákon elinduló projekt az egész falut megmozgatta. Első lépésként a diákok felmenőik (szüleik, nagyszüleik, rokonaik) segítségével családfájukat készítették el, melyen jelezniük kellett például családtagjaik foglalkozását, hobbiját. A feladat akár pályaválasztáskor is hasznos lehet. A családfákat kiscsoportokban tanulmányozzák, majd közösen választanak, hogy a szülők, nagyszülők, rokonok közül ki tudna nekik érdekes hagyományról, szokásról, mesterségről mesélni, vagy mit tudnának tőlük megtanulni. A kiválasztottat meghívják és beszélgetnek vele, vagy irányításával elsajátítanak mesterségbe-lyi fogásokat, tanulnak dalokat, megismernek régi recepteket, ételeket. Ezt követően egy-egy szabadidős tevékenységről beszélgetnek a diákok, majd az általuk meghívott szülő tart kiselőadást a hobbijáról. A szülők, nagyszülők pedig megtanulhatják gyermekeiktől, unokáiktól az Internet használatát, vizsgálhatóak a tőlük tanultakat a számítógépen, az iskola honlapján, vagy gyűjthetnek információkat a világhálóról, saját szakmájukról, hobbijaikról, az újdonságokról.

ANGLIÁBAN a Beth Johnson Foundation mutatta be irigylésre méltó projektjeit. Legérdekesebb, - bár kicsit talán magyar szemmel utopisztikusnak tűnő - az a szintén iskola-bázisú projekt volt, mely a 9 éves gyerekek új iskolába kerülésének nehézségeit igyekszik mérsékelni. A projektben önkéntesként résztvevő idős nők és férfiak mentorokká, kicsit talán „védőangyalokká” is válnak, ők „kísérik” a gyerekeket, még az osztálytermekbe is. Részt vesznek a tanítási órákon, segítik a diákokat tanulási nehézségeikben.

Ez az iroda 2005-ben nevelőotthonokban nevelkedő gyerekekkel tervez projektet.

A két napos program első estéjén mi, résztvevők workshopokban dolgoztunk. A projektek megvalósulásának nehézségeit, buktatóit gyűjtöttünk össze.

A konferencia második napján választhattunk iskolalátogatás és a korábban már említett Beth Johnson Alapítvány meglátogatása között. Délutánra kiderült minden választás jó volt. Az iskolalátogatók három különböző iskolát nézhetek meg (általános iskola, középiskola). Különösen érdekes volt az iskolák közötti különbség, mivel az iskolák Manchester különböző negyedeiben voltak, és a diákok igen eltérő családi környezetből származtak. Ezekben az iskolákban már jól működnek az intergenerációs programok. A Beth Johnson Alapítvány munkatársai is elkápráztatták a vendégeket. Az alapítvány egyedülálló az egész világon. 1972 óta foglalkozik gerontológiával (öregedéssel foglalkozó tudományág). Ma forrásszervezetként szolgál mindazoknak, akik ilyen témában projekteket akarnak indítani.

A konferencia igazán tanulságos volt, sok ötletet lehetett meríteni belőle, és őszintén remélem, hogy Magyarországon is egyre többen kapcsolódnak be hasonló munkába.

Baróci Nóra

⁷www.konfliktkultur.at

⁸Association des Jeunes Entreprises de Picardie (AJEP) www.accordages.com